

PALIK MÁTYÁS* – POGÁCSÁS IMRE** – TÖRŐCSIK TÍMEA*** – SZABÓ NIKOLETTA****

HATVANÉVES A SZAKKÖNYVTÁR

A REPÜLŐSZAKEMBER-KÉPZÉS ÉS A REPÜLÉSTUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

1. ÁBRA.
A szolnoki Kari Könyvtár
Repülőműszaki
Gyűjteménye olvasóterme
(Fotó: Palik Mátyás)

ÖSSZEFOGLALÁS: A Nemzeti Közszerződési Egyetem Egyetemi Könyvtár Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Kari Könyvtár Repülőműszaki Gyűjteménye hatvan éve áll az olvasók rendelkezésére Szolnokon. A könyvtári állomány közel felét a repüléssel foglalkozó magyar és angol nyelvű szakirodalom alkotja. A gyűjtemény gerincét a Jobbik István Szakkönyvtár 5000 kötetes anyaga, és Fekecs Gábor hajómérnök egykori magángyűjteménye képezi. A dokumentumok főként a hadtudomány és a katonai műszaki tudomány köréből kerülnek ki. Emellett a könyvtár szépirodalmi állománnyal is rendelkezik.

KULCSSZAVAK: könyvtár, szakgyűjtemény, Nemzeti Közszerződési Egyetem, repüléstudomány

ABSTRACT: The Aviation Technical Collection of the Ludovika University of Public Service, University Library, Faculty of Military Science and Officer Training, Faculty Library has been at the disposal of readers in Szolnok for sixty years. Nearly half of the collection consists of literature in Hungarian and English on aviation. The backbone of the collection is the 5000-volume István Jobbik Technical Library and the former private collection of ship engineer Gábor Fekecs. The documents are mainly from the fields of military science and military engineering, but the library also has a collection of fiction.

KEYWORDS: library, specialist collection, Ludovika University of Public Service, aeronautics

A NEMZETI KÖZSZERZŐDÉSI EGYETEM EGYETEMI KÖNYVTÁR HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR KARI KÖNYVTÁR REPÜLŐMŰSZAKI GYŰJTEMÉNYE HATVAN ESZTENDEJE, 1963 ÓTA ÁLL AZ ÉRDEKLŐDŐ OLVASÓK RENDELKEZÉSÉRE SZOLNOKON. Az elmúlt évtizedek számos próbatételnek tették ki a könyvtárat, amelynek sorsa mindig összefüggött a repülőtisztképzés intézményével.

A KEZDETEK

A repülőtisztképzés 1949-ben, az akkor alapított Kilián György Repülő Hajózó Tiszti és a Vasvári Pál Repülő Szakkiképző Iskola keretei között

* Ezredes, katonai repülési dékánhelyettes, egyetemi docens. NKE HHK Repülés-irányító és Repülő-hajózó Tanszék. ORCID: 0000-0002-2304-372X

** Dandártábornok, PhD, NKE címzetes egyetemi docens. ORCID: 0009-0008-5672-1014

*** Könyvtáros, NKE EK HHK Kari Könyvtár Repülőműszaki Gyűjtemény. ORCID: 0009-0003-8954-1195

**** Könyvtáros, NKE EK HHK Kari Könyvtár Repülőműszaki Gyűjtemény. ORCID: 0009-0002-2452-6042

indult el Szolnokon. A képzést az 1956-os forradalmat követő ötéves szünet után, 1961 augusztusában indították újra. A 4000 kötetes szakkönyvtár a Kilián György Repülőtisztai Iskolában 1963. szeptember 19-én kezdte meg működését. A gyűjtemény – folyamatos állománygyarapítás mellett – 1967-től, már a Kilián György Repülőtisztai Főiskola könyvtáraként üzemelt, közel 20 000 darab dokumentummal. Az 1970-es években komolyabb technikai korszerűsítésre került sor.

1973-ban az újonnan épült, új hallgatói kollégiummal közös épületben kapott helyet a könyvtár, amelynek fejlődése töretlen volt a következő évtizedekben. Az 1980-as évek végétől a gyűjtemény nemcsak a könyvállomány összetételében változott, hanem az épület is megújult, korszerűsödött, majd az 1990-es évek elején, a digitalizáció jeleként, a könyvtárban megjelentek az első számítógépek.

Az 1992-ben a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiával kötött együttműködési megállapodás újabb jelentős mérföldkőnek számított. Ekkor kezdődött el a könyvtár informatikai fejlesztése, a szakmai kiadványok és dokumentumok számítógépes feldolgozása. 1996-ban, a katonai felsőoktatási intézmények átszervezése során, a szolnoki könyvtár a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem fenntartásába került. Ettől az évtől kezdve már közös könyvtári rendszer működött, elindult a dokumentumok vonalkóddal történő el látása. [1]

A GYŰJTEMÉNYEK TÖRTÉNETE

A kétezres évek közepén került sor a könyvtárnak helyet adó épület teljes körű felújításra. Az intézmény 2005-ben került fel a Nyilvános Könyvtári Jegyzékbe, két évvel később jelentős számítógépes fejlesztés és állománybővítés történt. Ennek az időszaknak egyik jelentős szakmai eredménye, hogy a szolnoki könyvtár (2010-ben) befogadta a Jobbik István Szakkönyvtár gyűjteményét.

A Jobbik István Szakkönyvtár története 1992-ben kezdődött. Abban az évben az MH Repülőfőnökségből kivált a repülőműszaki szakterület, és az Anyagi-technikai Főcsoportfőnökség részeként létrejött a Magyar Honvédség Repülőműszaki Szolgálat-

főnökség, amelynek alárendeltségében alakult meg a Magyar Honvédség Repülőműszaki Intézet. Az akkori szolgálatfőnök, Jobbik István mérnök ezredes, az anyagi-technikai főcsoportfőnök, Hollósi Nándor mk. vezérőrnagy egyetértésével és támogatásával úgy döntött, hogy az intézetnél létre kell hozni egy úgynevezett „etalon” könyvtárat, amely a repülőeszközök műszaki leírásainak, légi üzemeltetési, földi kiszolgálási, javítási utasításainak hatályos gyűjteménye lesz. Ez az etalon könyvtár az évek során szakkönyvtárrá alakult, egyre több olyan szakirodalmi kiadvány, könyv tartozott az állományába, amely a napi munkához, és különösen a szakmai fejlődéshez nyújtott támogatást. A Repülőműszaki Intézet felszámolása után, az MH Logisztikai Főigazgatóság megalakulásával a Repülőműszaki Szolgálatfőnökség vette át a könyvtárat. Újabb átszervezést követően az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság, jogutódként nemcsak átvette, de a tudományos igényeknek megfelelően továbbfejlesztette. [2] A szakkönyvtár abban az időszakban közel 5000 kötettel rendelkezett. [3]

A szakkönyvtár névadóját egész életében magas fokú hivatástudat, lelkiismeretesség, helytállás és szakmaszeretet jellemezte. Felelős beosztások ellátása mellett sokat olvasott, tanult, publikált, a magas színvonalú katonai szakmai folyóiratok és szakkönyvek

A szolnoki Repülőműszaki Gyűjtemény és előd szervezeteinek vezetői

1963–1967 **Tarr Ferenc**
 1967–1970 **Dr. Brunsvik Pálné**
 1973–1988 **Kiss Sándorné**
 1988–2016 **Nagy Imréné**

az állandó olvasmányai közé tartoztak. (Lásd keretes írásunkat.) A katonai repülés kapcsán különösen a harci alkalmazás, a repülés dinamikája, az aerodinamika, a repülésvezérlés, a vezérelhetőség problémái és a hajtóműelmélet tartozott az érdeklődési körébe. Az említett témakörökben tudományos értékű szakfordításokat és tanulmányokat jelentetett meg. Legjelentősebb munkája „A korszerű repülőgépek aerodinamikai jellemzői”, „A változtatható geometriájú szárnyal felszerelt repülőgépek aerodinamikai és repülési jellemzői, valamint – sajátosságai” című, összefoglaló két-kötetes tanulmány. Az általa írt művek is gazdagítják az átadott könyvtár anyagát. [4]

A gyűjtemény átvétele alkalmából ünnepi emlékülést és koszorúzást tartottak, ott merült fel, hogy a könyvtár felvegye a Jobbik István Szakkönyvtár nevet.

Az elmúlt időszakban a szakemberek az állományt teljes mértékben feldolgozták, a szakirodalom immár kereshető az online katalógusban is. A gyűjtemény állománya jelenleg kö-

A GYŰJTEMÉNYEK NÉVADÓI

JOBBIK ISTVÁN (1943. október 28. – 2000. január 16.)

középiskolai tanulmányait Pécsen végezte, amelynek utolsó évében belépett a Magyar Honvédelmi Szövetségbe. Eleinte az ejtőernyőzés vonzotta, majd érdeklődése a repülőszervezetek felé fordult. 1962-ben sikeres felvételt nyert a Kilián György Repülő Tiszti Iskola sárkány-hajtómű szakára. A főiskolát 1965-ben kiváló diplomával fejezte be. Eredeti tervei szerint Szolnokon kívánt maradni oktatóként, ám a csapatoknál nagyfokú technikushiány miatt Taszárra került. Az ottani Repülőezred Mérnök-műszaki Szolgálathoz helyezték javítótechnikusi, később hibafelvételező részlegparancsnoki, majd csoportparancsnoki beosztásokba. 1969-ben akadémiai előkészítőre vezényelték, majd megkezdte mérnöki tanulmányait a moszkvai Zsukovszkij Repülőmérnöki Akadémián. 1974-ben diplomázott, később a Repülőezred Mérnök-műszaki Szolgálat üzemeltető mérnökeként ismét Taszárra került. Rövidesen az ezred mérnök-műszaki szolgálatfőnökeként nevezték ki. Ebben a beosztásban egészen 1984 júniusáig dolgozott, majd júliustól az időközben megalakult veszprémi légvédelmi hadtest repülőfőnökségre helyezték mérnök-műszaki alosztályvezetői beosztásba. 1986 januárjában helyezték át Budapestre, a Repülő Főnökségre. A folyamatosan változó elnevezésű szervezetnél a Légvédelmi és Repülő Parancsnokságon osztályvezető helyettes, majd osztályvezető lett, 1991-től technikai helyettesé nevezték ki. Időközben, 1992-ben – repülő műszaki szolgálatfőnökként – áthelyezték a Magyar Honvédség Anyagi Technikai Főcsoport Főnökség szervezetéhez. Ebben a beosztásban dolgozott nyugdíjba vonulásáig.

Jobbik István katonai szolgálati ideje alatt a balesetmentes repülést helyezte központba. Folyamatosan képezte magát, és a megszerzett ismereteit, tapasztalatait rendszeresen közreadta. Számátalan cikke, több könyve született a balesetmentes repülés biztosítása érdekében. Halála után magángyűjteménye a Maléter Pál laktanyába került, amelyet egy honvédelmi intézkedés következtében 2010-ben ki kellett üríteni. A gyűjtemény akkor került az akkor Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Bolyai János Katonai Műszaki Kar Repülőműszaki és Légvédelmi Intézet könyvtárába. [5]

FEKECS GÁBOR (1929. október 27. –) repülőmérnöknek készült, ezért már középiskolás korában belépett az akkori Műegyetemi Sportrepülő Egyesületbe. Érettségi után a Budapesti Műszaki Egyetemre nyert felvételt, de a történelmi események keresztülhúzták a terveit. A harmadik év elején, amikor a további tanulmányokat már szakosítva végezték, a repülőtagozatot az akkor alakult hadmérnöki karhoz csatolták. Mivel Fekecs Gábor nem vállalta a katonai pályát, mint katonaköteles fiatalembert behívták sorkatonai szolgálatra, és átvezényelték a Honvéd Kollégiumba. A harmadik év végén leszerelték, és szabadon választhatott a műegyetem polgári tagozatai közül. A döntésére mindössze 48 óra állt rendelkezésére. Végül másik két társával a hajómérnöki tagozatot választotta, ugyanis úgy tűnt, ott tudják legjobban hasznosítani a repülőtagozaton megszerzett ismereteiket. Négy különböző vizsga és további egy év tanulás után 1952-ben fejezte be az egyetemi tanulmányait.

Ezt követően Balatonfüreden helyezkedett el, majd 1954-ben került a váci székhelyű Dunai Hajógyár Budapestben működő tervezőirodájába. Az '50-es évek közepétől aknamentesítő hajók helyett motorkerékpár-oldalkocsik gyártásába fogtak. A sorozatgyártás beindítását Fekecs Gábor irányította. Fő tevékenysége azonban hajók és csónakok tervezése maradt. 1956 nyarától főkonstruktörként irányította a tervezési munkákat. Vízipusok, motorcsónakok, tengeri mentőcsónakok, szárnyas csónakok és szárnyas személyszállító hajó készültek szakmai irányításával. A motorcsónakok és szárnyas motorcsónakok tesztelésében három éven keresztül személyesen is részt vett. [6]

A hatvanas évek közepén egy nagyobb átszervezés miatt elhagyta Vácot, és Budapestre, a Magyar Hajó- és Darugár központjában dolgozott. 1968-tól az Országos Terhivatalban az Ipari Főcsoport informatikai felelőse lett. 1972-től – egészen 1989-es nyugdíjba vonulásáig – az általa szervezett új osztály vezetője a Számítástechnikai Központban. A repülés, főként a vitorlázórepülés iránti szeretete életre szóló szenvedély maradt. [7]

rülbelül 5000 kötetet számlál. Jelentősége a kiváló szakmai szemmel összeválogatott repülő törzsanyag rész, amely mellett számos tudományterület képviselteti magát. A könyveken és kéziratokon kívül a gyűjteménynek emléktárgyak is részét képezik.

A szakkönyvtár 2015-ben – Fekecs Gábor hajómérnöknek köszönhetően – újabb magángyűjteménnyel gyarapodott. Az igen gondosan összeállított könyvkollekció kizárólag a repüléssel kapcsolatos szak- és szépirodalomból áll.

A szakmai könyvek között magyar, angol, német, valamint olasz és francia nyelvű könyvek is találhatóak; a szépirodalmi művek magyar vagy angol nyelvűek. Ritkaság számba menő folyóiratok bekötött számain is tartalmazza a gyűjtemény, többek között a Magyar Szárnyak teljes első évfolyamát is megtalálhatja az olvasó.

A gyűjtemény összetételét az adományozó érdeklődési területei jellemzik: a repülés korai története; a forgalmi repülés és a repülőgépgyártás története az Amerikai Egyesült Államokban; a repülés biztonsága; a repülés II. világháborúban játszott szerepe; a vitorlázó és a motoros repülőgépek tervezése és gyártása Magyarországon; úttörő nők a repülésben; az északi – alaskai, valamint északkanadai – „vadon” repülés története; a repülésmeteorológia, és végezetül a repülés nemzetközi szervezetének, a Nemzetközi Repülő Szövetségnek (Fédération Aéronautique Internationale – FAI) sportrepülésre vonatkozó szabályzatai. A könyvek beszerzését a gyűjtő számára az tette lehetővé, hogy hivatalos külföldi útjain jó kapcsolatot alakított ki a használt könyveket forgalmazó vállalkozásokkal, amelyekről a helyszíneken, illetve levelezés útján vásárolt a gyűjtőkörébe tartozó köteteket. Sok könyvhöz és szabályzathoz úgy jutott hozzá, hogy vállalta azok magyar nyelvre történő fordítását.

A repülőműszaki könyvtár hírneve, a speciális szakirodalom iránt érdeklődők javaslata és ajánlása jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy ez a különleges gyűjtemény végül Szolnokra került. A gyűjtemény szakszerű gondozása, a kutatók számára elérhetővé tétele, a korrekt kapcsolattartás

az adományozóval, mind azt igazolta, hogy jó döntés született.

A KÖNYVTÁR GYŰJTŐKÖRE

A könyvtár fennállása óta gyűjti a repülés minden területére kiterjedő szakirodalmat. Állományának közel felét a repüléssel kapcsolatos angol, illetve magyar nyelvű szakirodalom alkotja. Ezek a kiadványok főként a hadtudomány és a katonai műszaki tudomány köréből kerülnek ki.

Speciális részét képezik a gyűjteménynek a repülési szabályzatok. Ezek a kiadványok úgynevezett „használati-, alkalmazási útmutatók”, amelyek egyrészt a repülőgépek, helikopterek különböző rendszereinek, berendezéseinek működését, felépítését ismertetik, másrészt a légi járművek harci alkalmazására vonatkozó elveket és módszereket tartalmazzák.

A könyvtári állományba vett – különböző felsőfokú képzésekben készült – mintegy kétezer szakdolgozat 1972-ig visszamenőleg tematikusan is kereshető.

Az ugyancsak rendelkezésre álló szépirodalmi állomány az utóbbi években kevésbé gyarapodott. Ezek a könyvek korábban a Szolnokon tanuló hallgatók szabadidejének eltöltésében kaptak szerepet, illetve támogatták az alpműveltség fenntartását.

A kart Erasmus+ nemzetközi hallgatói mobilitás program keretében külföldi hallgatók is látogatják. A könyvtár számukra is szolgál angol nyelvű szépirodalommal.

Az úgynevezett kézikönyvtárban elsősorban lexikonok, enciklopédiák, illetve nagyobb értékű, ritka szakönyvek találhatóak.

Az eltelt évek során az intézmény szorosan együttműködött a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Egyetemi Könyvtár Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Kari Könyvtárával, majd 2016-ban szervezettel is betagozódott abba. Az új beszerzésű számítógépek, és a hálózatfejlesztés segítségével megtörtént az informatikai rendszer felzárkóztatása.

A könyvtár legfontosabb célkitűzése a hallgatók, oktatók és minden repülés iránt érdeklődő olvasó számára a magas színvonalú szakmai- és tudományos szolgáltatás biztosítása. Ennek érdekében a szakemberek a

könyvtári szolgáltatásokkal igyekeznek megfelelni a digitalizációs követelményeknek. A katalógus online felületen is elérhető, emellett az érdeklődők és kutatók számára a könyvtár több mint ötven hazai és nemzetközi adatbázis hozzáférését biztosítja. Ezek közé tartozik többek között az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT), ahol bő terjedelemben olvashatók a Magyarországon vagy magyar nyelven megjelent heti- és napilapok, lexikonok és válogatott monográfiák; a Brill International Law & World Order, Gale OneFile – Military and Intelligence, Gale OneFile – War and Terrorism Collection adatbázisok, amelyeken keresztül számos idegen nyelvű folyóirat is elérhető.

A könyvtár számos nyomtatott szaklapot – elsősorban a repüléssel és hadtudománnyal foglalkozó periodikákat – is előfizet, amelyek mellett műszaki és természettudományi folyóiratok is elérhetők.

A könyvtár a Magyar Honvédség Kiss József 86. Helikopterandár területén helyezkedik el, így az egyetemhez kötődő oktatók, kutatók és hallgatókon kívül kiszolgálja a bázis területén települő katonai alakulatok könyvtárlátogató állományát is. A 75 fő befogadására alkalmas oktatóterem, valamint a nagy méretű olvasóterem tudományos előadások, szakmai tanfolyamok, PhD-műhelyviták helyszínéül is szolgál. Az elmélyült tanuláshoz és kutatáshoz két teljes felszereltségű, internethozzáférést biztosító önálló kutatószoba áll rendelkezésre. A szolnoki könyvtárosok felkészülten, szakmai háttérrel várják az érdeklődőket, legyen szó tudományos kutatásról, oktatásról, tanulásról, vagy akár a repülés világáért rajongásról.

A szolnoki repülőszakember-képzés érdekében könyvtári munkát végzők előtt tisztelegve, a könyvtár megalakulásának 60. évfordulója alkalmából, a tudomány napi rendezvényekhez kapcsolódva 2023. november 30-án, „Kihívások és lehetőségek a műszaki tájékoztatásban – 60 éves a szolnoki Repülőműszaki Gyűjtemény. Könyvtár- és információ tudományi konferencia” címmel tudományos tanácskozársra került sor, amelyre meghívást kaptak a könyvtár korábbi munkatársai is. ■

HIVATKOZÁSOK

- [1] Huszár Katalin. Könyvtári helyzetkép a haderőátalakítás tükrében. https://www.mhht.eu/hadtudomany/2006/1_2/2006_1_2_15.html (Letöltve: 2023. 10. 26.)
- [2] 103/2002. (HK 30.) HM utasítás a tudományos információellátás rendjéről. <https://uj.njt.hu/jogszabaly/2002-103-B0-15> (Hatályos: 2003. 01. 08. – 2023. 02. 08.) (Letöltve: 2023. 10. 26.)
- [3] Katonai logisztika, 13. évf. 2005/1. szám. http://epa.niif.hu/02700/02735/00053/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2005_1_279-299.pdf (Letöltve: 2023. 10. 26.)
- [4] Ungvár Gyula. Pro Militium Artibus A Hadtudományért. Budapest, Zrínyi Kiadó, 2014, p. 143., illetve A kitüntetésben részesültek rövid életrajza. <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/PMA.pdf> (Letöltve: 2023. 10. 28.)
- [5] A Honvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtitkára és a Honvédelmi Minisztérium Honvéd Vezérkar Főnöke 48/2010. számú együttes intézkedése. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2010/10.pdf> (Letöltve: 2023. 10. 26.)
- [6] „Rakétával kilőtt fecske.” <https://www.autoszektor.hu/hu/content/raketaval-kilott-fecske> (Letöltve: 2023. 10. 10.)
- [7] „A kalandos életű repülőgép alkotói vérbeli mérnökök voltak.” https://www.bme.hu/hirek/20170530/A_kalandos_eletu_repulogep_alkotoi_verbeli_mernokok_voltak (Letöltve: 2023. 10. 10.)

POSZTERMELLÉKLET

A posztermellékletünkön látható Leopard 2 ARV3HU (Bergepanzer 3 Büffel) mentő-vontató harcjármű harcászati-műszaki adatai (Forrás: https://militaerfahrzeuge.ch/unterkategorie_13_12_35.html)

Hosszúság [m]	9,55
Szélesség [m]	3,58
Tolólapszélesség [m]	3,42
Magasság [m]	2,98
Tömeg [t]	64,7 (MLC 70)
Motor	MTU MB 873 Ka-501 V12 turbódízel
Teljesítmény [kW/LE]	1100/1475 (2600 f/percnél)
Max. sebesség előre [km/h]	68
Max. sebesség hátra [km/h]	31
Talajnyomás [kg/cm ²]	0,86
Nyomatékváltó	Renk HSWL 354, hidrodinamikus automata, 4 előre-, 2 hátrameneti fokozat
Hatótávolság [km]	470
Emelkedő-kapaszkodó képesség	60% (31°)
Oldaldőlés	30% (17°)
Lépcsőmászó képesség [m]	0,92
Árokáthidaló képesség [m]	3,0
Fordulókör átmérője [m]	11,5
Hasmagasság [m]	0,45
Főcsőrő vonóerő [kN]	343
Daru teherbírás [t]	30
Személyzet [fő]	2-4
Gyártó	Rheinmetall Landsysteme GmbH